

“Зүрхэн толтын тайлбар”-ын нэгэн хувилбар эх

Э. Тайванжаргал

Би дөрөвдүгээр ангийн оюутан байхдаа монголын уламжлалт хэл шинжлэлийн сурвалж судлал хичээлээр анх “Зүрхэн толт” (цаашид ЗТ гэж товчлоно) сурвалжыг үзэн танилцсан билээ. Эхлээд надад энэ зохиолын гуравдугаар бүлэг болох “Махбодын ялгал” нь их сонирхолтой санагдсан учир судалж байх явцад зөвхөн махбод ч биш сурвалж маани өөрөө тэр чигээрээ сонирхолтой байлаа. Тэгээд ч эл сурвалжийн талаар дипломын ажлаа хийсэн юм.

Монголчууд хэл соёлоо ойлгон танин мэдэж хэлний зүйн олон бүтээл туурвиж байсан. Одоогоор бидэнд мэдэгдэж байгаагаар бие бодтай хүрэлцэн ирсэн хамгийн эртний хэлшинжлэлийн сурвалж бол Данзандагвын “Зүрхэн толтын тайлбар үсгийн эндүүрэлийн харанхуйг арилгагч Огторгуйн маани” (цаашид ЗТТ гэж товчлоно)-д дурдсанаар Сажа бандид, Чойжи-Одсэр, Гунгаа-Одсэр нар ЗТ хэмээх хэлшинжлэлийн бүтээлээ тус тус туурвижээ. Хэдийгээр хожуу зохиогдсон хэлзүйн бичигүүдэд нэрэндээ ЗТ хэмээн оруулсан бас бус бүтээл байдаг ч чухамхүү ЗТ хэмээх нь дээрхи гурван эрдэмтэний бүтээл байсан гэж үзэж болно.

ЗТ-ыг олон орны олон эрдэмтэд судалснаас хамгийн анх өрнө дахинд нээн гаргасан хүн бол оросын эрдэмтэн профессор А.Позднеев, Яков Шмидт нар гэж үзэж болохын дээр Осип Ковалевский Алексей Бобровников, Александр Попов Цэвээний Гомбожав, С.А.Козин нар монгол хэлзүйн талаархи бүтээлээдээ ЗТТ дахи уламжлалт нэр томъёог авч хэрэглэсэн, тайлбарласан зүйл багагүй буй. Манай эрдэмтэдээс Т.Пагва тусгай товхимол хэвлүүлж, академич Ш.Лувсанвандан, Л.Мишиг, Ц.Дамдинсүрэн, А.Лувсандэндэв, Д.Төмөртоого, С.Мөөмөө, М. Базаррагчаа нар ном бүтээлдээ ЗТТ-ын талаар их бага аль нэгэн хэмжээгээр авч үзсэн, тайлбарласан байдаг.

“Зүрхэн толтын тайлбар үсгийн эндүүрэлийн харанхуйг арилгагч Огторгуйн маани” нь дараахи бүтэцтэй. Үүнд:

1. Алин цаг гарсан уг

1. 1. Монголд шашин гарсан цаг
1. 2. Шашин Монголд дэлгэрүүлсэн
1. 3. Монгол үсгээр ном орчуулсан

2. Үгсийн ялгал

2. 1. Тахил өгүүлэл
2. 2. Бодат
 2. 2. 1. Үсгийг зассан ёсон
 2. 2. 2. Дэвсгэрлэхүй ёсон
 2. 2. 3. Үгсийн тийн ялгал
2. 3. Сүүл

3. Махбодын ялгал

3. 1. Энэдхэгийн ёсоор ялгахуй

3. 2. Хятадын ёсоор ялгахуй

эдгээр болно.

Энэхүү бүтээл нь Чойжи-Одсэрийн бичсэн тахил шүлэглэлээр эхэлнэ. Үүнд ухаан билгийг өгөгч Манзушири бурхан ба дуун ухаан яруу найргийн тэнгэр Сварасвади-д мөргөж хэтэрхий ухааныг соёрхохыг хүсэж шүлэглэсэн байна.

Эхний бөлөгт Чингис хааны үеэс манжийн найралт төв хааны үе хүртэл, 500 гаруй жилийн дотор амьдарч байсан Жавзан Содном Зэмо, Сажа бандида Гунгаажалцан, Пагва лам, Чойжи-Одсэр зэрэг эрдэмтэн нарын зохиол бүтээлийг дурдсан байна. Сажа бандид анха монгол үсгийг яаж хэрхэн зохиох билээ? хэмээн бодож байхад хэдрэг модон мөрөн дээрээ үүрсэн эхнэрийн бэлгээр монгол үсэг зохиосон гэдэг домог байдаг.

Сажа бандида дөчин дөрвөн үсэг зохиосон тухайд *".... Ер монгол үсгийг хэн хүмүүн ямар газар аль цагт зохиосон хэмээвээс, Өөлдийн хаан Гооданы үед Сажа бандида Гунгаажалцан Лянь жоу хотод 4-р рабжунгийн харагчин туулай жил зохиосон буй. Түүнээс эдүгээ төр гэрэлтийн наймдугаар он (1828 он) хүртэл таван зуун наян таван он болжээ"* хэмээжүүхүй. Дөтгөөр рабжунгийн харагчин туулай жил нь даруй 1243 он байна.

Энэ талаар эрдэмтэд харилцан зөрөөтэй саналтай байна. Эрдэмтэн Цэвэгийн Гомбожав Сажа бандида Гунгаажалцан 1246 онд Гоодан ханаа ирсэн гэж бичсэн байна¹. Жанжаа хутагтын намтарын хоёрдугаар ботийн 204-р хуудсанд энэ тухай бичсэн нь *"... тэндээс элч түшмэл нар бээр Сажа бандид хийгээд шавь нар лугаа сэлтийг урин залж дөтгөөр рабжунгийн улагчин хонин жилд монголын орноо хүрч ирээд Гоодан хан лугаа уулзвай"* хэмээжээ. Мөн цааш нь *"Түүнээс цагаагчин тахиа жилд Сажа бандидын чандрын шарилыг Лянь жоу хотны гаднахи Хувилгаан сүмийн суварганы дотор оршуулвай хэмээн алдаршижээ"* гэжээ.

Ц.Гомбожав Сажа бандидыг 1251 онд Годан хантай нэг жилд нас барсан гэдэгтэй тохирмоор байна гэж үзжээ².

Академич Д. Төмөртоогоо Агваандандарын *Хэлний чимэг*-ийг үндэс болгон 1243 он гэж үзсэн байна.

Үүнээс гадна Пагва лам дөрвөлжин үсэг зохиосон Чойжи-Одсэр Сажа бандидын үсэг дээр нилээд өөрчлөлт хийж Монгол хэлээр ном бичиг арвин гаргасан тухай, мөн Лигдэн хааны үед Гунгаа-Одсэрийн удирдлагаар ганжурыг орчуулсан бөгөөд тэр орчуулгыг Энх-Амгалан хааны үед дахин нягтлаж барласныг Найралт Төв хааны үед анхдугаар Жанжаа хутагтын бичсэн олон боть номыг дахин эмхэтгэсэн зэргийг дурджээ.

Хоёрдугаар бүлэгт хэл шинжлэлийн ялангуяа Монгол хэлний зүй, авиа зүй, өгүүлбэр зүй, найруулга зүй, зөв бичих дүрмийн талаар ч хөндөн бичсэн байдаг. Чойжи-Одсэр зуун хорин гурван үсэг зохиож үүнийгээ Сажа бандидын адил эр, эм, эрс чанга, хөндийгөөр нь ялгасан ажээ. Эгшиг гийгүүлэгч гэж ангилаад эгшиг нь амь оруулах гийгүүлэгч нь үгс утгасыг тодруулагч гээд авиа зохиоцох ёсны үүднээс дэвсгэрлэх ёсыг тайлбарласан. Мөн Монгол хэлний тийн ялгалыг дуудахын тийн ялгалтай бүгд найм болгосон байна. Тийн ялгалыг дэс тоогоор дугаарлаж нэрлэхийн тийн ялгалаар эхэлж орныг заасан тийн ялгалаар төгсчээ. Үүнд:

1. Чанар төдийхөн үзүүлсэн
2. үйлсийг үзүүлсэн
3. үйлдэгчийг үзүүлсэн
4. хэргийг үзүүлсэн
5. гарах угыг үзүүлсэн

¹ Г.Ц.Цыбыков, *Лам-рин чэн-по*, Т-1, выпуск 1, 1910, Владивосток, 9-р тал.

² Т.Пагва, *Зүрхэн толтын тайлбарыг судалсан тухай тэмдэглэл*, Улаанбаатар, 1957

6. утгыг үзүүлсэн
7. буй орныг үзүүлсэн

хийгээд өгүүлбэр дэх ийн ялгалын үүргийг ажиглан тийн ялгалыг ил гарсан ба хураасан гэж хоёр хуваажээ. Тийн ялгалын дагавруудыг голдуу нөхцөл гэж нэрлэсэн байх ба үүнд "... юуны тулд хэмээвээс үсэг хурааж нэр болох нэр хурааж үг болох, нэр хурааж үг болох, үгсээр утгыг үзүүлэх бүлгээ утгыг үзүүлэх тэр цагт нөхцөл хэрэгтэй болой" хэмээсэн байдаг.

Энэ талаар академич Д. Төмөртоогоо "...Энэ нь хэлэхүйн төвшинд саланги үгсийг хэлзүйн харьцаанд татан оруулдаг тийн ялгалын нөхцөлийн үүргийг тодорхойлсон төдийгүй хүмүүсийн харьцааны хэрэглүүрийн дээд төвшин болох хэлэхүйг бүтэж байгаа материалаар нь ангилан задласан хэрэг. Ер нь Энэтхэг европын хэлэнд хэлэхүйн ангилал гэсэн нэр томъёо хэрэглэсээр ирсэн атал хэрэг дээрээ хэлзүйн харьцааны саланги үгсийг ангилсаар иржээ. Гэтэл Монгол хэлзүйчид хэлэхүйг үг нөхцөл гэсэн хоёр үндсэн хэсэгт хуваан үзсэн нь үгсийн ангилал хийгээд морфемийн харьцааны онолд гарсан томоохон онол юм..." гэж тодорхойлсон байна³.

Өгүүлбэрт утга төгссөн санааг олгож чадах үйл үгийн цагийг үзүүлэх төлөвийн хэлбэрүүдийг төгссөн үг гээд өгүүлбэрт утга төгссөн санааг биеэ даан илэрхийлж чаддаггүй буюу өгүүлбэрзүйн төгс өгүүлэхүүн болж чаддаггүй нөхцөл үйл үгийн хэлбэрүүдийг "үлдэгдэлт үг" хэмээн ялгаж өгүүлбэрзүйн ба утгын талаас ажиглан дүгнэжээ. Эцэст зөв бичих ач тус хийгээд буруу бичих гэм бурууг заасан байх ба төвөд монгол хэлийг алийг нь дээр доор үзэлгүй тэгш үзэхийг номложээ.

Төгсгөлийн бөлөгт монгол хэлний эгшиг ба гийгүүлэгчийн үүсэн гарах байдлыг өгүүлэх эрхтэний үүднээс нарийвчилан ажиглаж тэдгээрийг тэмдэглэх үсгүүдийг аль нэгэн махбодод оноон өгсөн нь хэлшинжлэлийн хувьд маргаангүй сонирхолтой. Энэтхэгийн ёсоор ялгасан нь дараахи мэт болно.

1. а, э, и эхлэн га, ха төрлөөрөө огторгуй
2. й, яа, ша – төрлөөрөө хий
3. ра, жа, ча – төрлөөрөө гал
4. ө, ү, ма, ба, ла, ва, фа – төрлөөрөө усан
5. да, та, на, ла, са – төрлөөрөө шороо

Мөн эдгээр ялгалыг тухайн махбодод багтах болсон учир шалтгааныг өгүүлэх эрхтэний үүднээс тайлбарлажээ. Хятадын ёсоор ангилсан нь Энэтхэгийн ёсоор ангилахаас нилээд өвөрмөц бөгөөд өгүүлэх эрхтэний оролцох байдлаас гадна хүний биеийн дотоод эрхтэний үйл ажиллагаатай холбож тайлбарлахыг оролдсон нь багагүй сонирхолтой юм. Тухайлбал:

1. а, э, и, га, ха - модон бөгөөд элгэний хийгээс төрсөн
2. ра, жа, ча - төмөр бөгөөд уушгины хийгээс төрсөн
3. ө, ү, ма, ба, па, ва, фа - усан бөгөөд бөөрний хийгээс төрсөн
4. и, яа, ша - гал бөгөөд зүрхний хийгээс төрсөн
5. да, та, на, ла, са - шороо бөгөөд дэлүүний хийгээс төрсөн

Энэ нь тухайн үеийн анагаах ухааны амжилтанд тулгуурлан дээрхи ангилалыг хийсэн болох нь тодорхой.

Төгсгөлийн үгэнд, Данзандагва зохиолоо хамаг амьтанд тус болохыг ерөөсөн шүлэглэл хийгээд зонхилон тулгуурлаж бичсэн зохиолын эзэд болон хэн хэний хүсэлтээр зохиосон хийгээд мөн энэ номыг бүтээхэд туслалцсан хүмүүсийг дурджээ. Данзандагвын зохиосон ЗТТ нь Сажа бандида Гунгаажалцан, Пагва лам Лодойжалцан, Чойжи-Одсэр нарын Монгол хэл шинжлэлийн бүтээлийг хойт үеийнхэндээ үлдээснээрээ бусад хэлшинжлэлийн бүтээлүүдээс онцгой юм. Данзандагвын энэхүү бүтээл нь дараа дараа үеийн уламжлалт хэл шинжлэлтэн нарын авлага болсоор байна. Мөн 19-р зууны дунд үеэс эхэлж орос ба европын монголч

³ Д. Төмөртоогоо, Монгол хэлшинжлэлийн онол түүхийн асуудлууд, Улаанбаатар, 2002, 420-р тал

Сүүлийн үед академич Д. Цэрэнсодном, Ш. Магван нар ЗТ болон ЗТТ-т холбогдох зарим эхийг нийтлүүлсэн бөгөөд тэдгээр нь бүтэц, агуулгын хувьд Данзандагвын тайлбарласан ЗТ-той тэр бүр таарахгүй байгаа боловч монгол хэлшинжлэлийн уламжлалт сурвалжийн судлагаанд чухал ач холбогдолтой гэдэг нь маргаангүй юм.

Эхийн латин галиг

- 1.b/ 1. ketürkei orun daki amitan-u
2. gem-ün ündüsün qoyar tüyidker
3. -eče kemjiye ügei tonilyaçi manzu
4. -širi ketürkei uqayan-i öggün soyur
5. -q-a ilıyayırsad-un yačça-qu
6. eke sw-ara sw-a-di ilıal ügei
7. dotun-a-du yadun-a-du merged-tür
8. ilangıuy-a-tu uqayan-i onğça [=onča] nemegülü
9. -ged ilaydaşı ügei ôken tengri [=tngri]
10. barin soyurq-a ede mongyol üsüg
11. -ün nomlaly-a čôs-gyi 'ôd-zer
12. degedü boyda tere-ber jokiyaısan
13. jirüken-ü tolta-yin nomlaqu-dur yurba
14. alin čay-dur yaruısan uy kiged
15. üsüg-ün ilıal ba maqabod-un
16. ilıal bolai. Angq-a-dur yurban šašin
17. yaruısan čay kiged tegün-i mongyol
18. -dur delgeregülügsen ba mongyol
19. üsüq-iyer nom orčiyuluısan

136

15. ber šašin-u kündüel yaruyšan bolai.
 16. qoyuduyar-tur qoyar möngke qayan-u
 17. üy-e-dür bariyšan keged [=kiged] qubalai
 18. sečen qayan-u üy-e-dür bariyšan
 19. bolai. angq-a anu möngke qayan-u üy-e
- 2.b/
1. -dür tangyud-ača zal-ba-yin blam-a
 2. garma-düs-gsüm mbyan-ba terigüten-i
 3. takil-un orun bolıaju. šašin törü-yi
 4. qouslabai. Teyin atala tegünü üy-e
 5. -dür. mongyol kelen-dür nom ese yaruy /=san/
 6. bolai. qoyaduyar anu qubalai [=qubilai] sečen
 7. qayan-u üy-e-dür garma-düs gsüm
 8. mbyan-ba ridei [=ridi] qubalyan terigüten-i
 9. üjügülbesü [=üjegülbesü] ber. qayan blam-a üy-e
 10. qoyayula amitan-u üjegdel-ün ildar-a
 11. ese jokilduju blam-a ba öglege-yin [=öglige-yin]
 12. ejen-ü barilduly-a ese bolbai. tendeeče [=tende-eče]
 13. qubalai [=qubilai] sečen qayan-u jiryuduyar degüü dô
 14. -rdang keged [=kiged] .doluduyar degüü gô-dan
 15. qoyayulan eke qatun-ıyan üges-dür
 16. oruju. qamuy ulus-ıyan abuyad
 17. jegün qoyitu šara tala-tur nutuy
 18. -laju kerim [=kerem] doturaki layan [=liyan] čou kemen
 19. aldaršiysan yajar-i ejileged [=ejeleged] oruši
- 3.a/
1. -bai tendeeče [=tende-eče] gô-dan dô-rdang qoyar
 2. noyan jübleldür-ün. minü ebüge činggis
 3. boyda-yin üy-e-dür .sa-sky-a-yin blam-a
 4. rje-bzun bsod-nams rzi-mo-yi dalda
 5. -ača blam-a bariyšan bayınam. ebüge tegün-ü
 6. ači sa sky-a bandida gun-dga-a-rgyal-mcan
 7. kemekü ber enedkeg-ün dumdadu
 8. orun-dur ögede bolju. teris-üd-ün [=ters-üd-ün]
 9. yayıqaysan bandada-luy-a šašin-ıyan
 10. meljege talbiju. yerü-yin dörben
 11. jüyil uqayan-ıyar temečeldüged
 12. teris-üd-ün [=ters-üd-ün] yartabai tendeeče [=tende-eče]
 13. tübed-ün orun-dür ögede bolju
 14. ireged. aldaršiysan-i sonusču
 15. bür-ün. Dô-rdang noyan čereglejü
 16. jalaqui-dur gô-dan-i ilegegsen
 17. jarliy anu bandada blam-a či köğširi
 18. -be [=köğširebe] kemen ülü irekü boluyujai. ta
 19. boyda nar kemebesü. šašin ba amitan-u
- 3.b/
1. tusa-yi sedki kü bülüge. Kerbe či ese
 2. irebesü. Bi olun čerig ilegejü
 3. amitan-i jobayabası. Čınu sanay-a

4. ülü čileküi ajiyam. Teyin bögesü iri
 5. -besü [=irebesü] jokiqu bayinam kemekü terigüten
 6. jarliy-un bičig-yi dô-rdang noyan
 7. abču. Sa sky-a-yin yajar-a kürčü
 8. jarliy-un bičig-yi takiysan-dur.sa
 9. saky-a [=sky-a] bandada yekede bayarlaju.boyda
 10. bsod-nams rji-mo-yin bošuy üjegü
 11. -lügsen čay ene mön bölüge,kemen
 12. sedkejü [=sedkiü] ögede bolqu-yi aman abubai
 13. bošuy üjegülügsen inü rji-bzun
 14. bsod-nams rzi-mô-yin jarliy-ača
 15. qoyitu čay doruna jüg-eče qarčayai
 16. malayai-tu yaqai qangsiyar yutultu
 17. uy öglige-yin ejen irekü bölüge
 18. tere čay-tur či tüdülel ügei od
 19. -basu.šašin amitan-u tusa yekede
- 4.a/
1. bolqu buyu kemegsen bolai tendeeče [=tende-eče]
 2. mordaju layan ču [=liyan jou] yajar-a kürčü iriküi [=ireküi]
 3. -dür gô-dan noyan yekede bayarlaju tabiy
 4. kündülel üyiledüged.ki wačir -un abasiy [=abisiy]
 5. abču niyuča tarni-yin kölgen-dür
 6. orubai. Sa- sky-a bandida tere yajar-a
 7. doluyan jil kürtele šašin amitan-u
 8. tusa-yi sayitar jokiyabai.tere čay-tur
 9. sa sky-a .bandida mongyol ulus-tur ali
 10. üsüg-iyer tusalaqu bolqu kemen söni
 11. tuytam bariju erte manayar beligliküi
 12. -dür nigen ekiner [=ekener] kümün mören degeriben
 13. kederge modun-i bariju ireged mörgübesü
 14. tere kü belig-iyer mongyol ulus-un
 15. üsüg kedergen-ü dürsü-ber inü ere
 16. eme ersü yurban-iyar čingy-a keged [=kiged]
 17. köndei ba sayarmay yurban-iyar jokiyay
 18. -san bolai. Üsüg inü a, e, i, na
 19. ne, ni, ba, be, bai, ya, ge, yai, qa, ke
- 4.b/
1. ki, ma, me, mi, la, le, li, ra, re, ri
 2. sa, se, si, da, de, di ta, te, ti
 3. ja, je, ji, ča, če, či, ya, ye, yi, wa
 4. we, wi edeger bolai teyein atala čay
 5. ese kürügsen buyu-tu. Nögüčel ese
 6. yaruysan-u tula.mongyol-un kelen-iyer
 7. nom orčiyuluysan ügei bayinam. Tende

8. -eče sa-sky-a bandada qubilayan bey-e-yi
 9. nom-un avar-a quriyaysan qoyina
 10. qubilai sečen qayan elči jaruju
 11. 'pagsba bla-ma-yi dayudabai, 'pagsba
 12. bla-ma-yi qayan-dur baralyaqui [=barayalqaui]
 13. -dur qayan nom-un jarliy terigüten-i
 14. niyuča-bar 'pags-ba blam-a-dur bayul
 15. -yaysan-dur 'pagsba blam-a dürbel
 16. ügei ayiladyaqui-dur qayan yekede
 17. bayarlaju tangyud-tur elči jaruqu
 18. -dur başıqu taşıqu čobuy-a nigen Bandai/di-
 19. olba. Kemelüge tere čay-tur qayan-u
- 5.a/
1. esi qatun qayan-a ücer-ün man-u
 2. zal-ba bla-ma nar olan bögesü ber
 3. ene öčüken Bandai-yin erdem metü blam-a
 4. nar ügei genem teyimü-yin tula qayan
 5. takiju kelelčijü eyeke blam-a bolıbasu
 6. jokistai kemen sedkimü bi. Tendeče [=tende-eče]
 7. qayan basa takiju 'pagsba blam-a qo
 8. -yayula nom čiday [=čadig] terigüten-i olan
 9. kelelčeju 'pags-ba blam-a-yin mergen-i
 10. ayiladju yeke blam-a nar -un jerge-dür
 11. oruyulbai. Tendeče [=tende-eče] eši qatun
 12. qayan-a takiju ayiladqar-un. Zalba-yin
 13. bla-ma nar kelelčegsen inü ene 'pagsba
 14. bla-ma kemebesü tarni sudur-un yosun
 15. -dur mergen böged ilangyuy-a sa sky-a
 16. yosun-u ki-wačir-un abušiy [=abišiy] bui-yin tula
 17. qayan-a tegüni abubasu jokistai buyu-du
 18. kermen ayiladyaysan-dur qayan jarliy
 19. bolur-un. Či urida ab arouqan [=ariyuqan]
- 5.b/
1. bolbasu bi abuy-a kemelüge tende-eče
 2. qatun tangyariy , sayitur sakiju čida
 3. qu qorin dörben kümün-i dayayulju
 4. ki wačir-un abasiy [=abisiy]abubai. Qoyin-a
 5. qayan qatun-a jarliy bolur-un. Činu
 6. bla-ma yayun-i nomlaba kemegsen-dür. Eši
 7. qatun üçirün. Jiyučin kümün

8. osuldaysan-iyar bi olan-i ese
 9. toytayabai. Minü toytayaysan anu
 10. baysi-yin jarliy-ača ülü dabaqu
 11. bôdadi sedkil egüskeküi tangyariy
 12. sanwar-i sakiq qurban erdeni-yi
 13. kündülekü baysi aqalaqu.čabi degelekü [=degülekü]
 14. edüyiken bolai,kemen öčigsen-dür
 15. qayan jarliy bolurun teyimü bögesü
 16. bi nom sonusču ülü bolqu bayinam
 17. gegsen-dür qatun ôčir-ün.yamulaqu
 18. yajar-a qayan aqalayad. Nom sonusqu
 19. ba jüg sayuqui-dur bla-ma aqala
- 6.a/
1. -yad.tübed-ün kerig-dür [=kereg-dür]bla-ma
 2. -ača eši ügei qayan büü jokiy-a
 3. kitad mongyol-un kerig-dür [=kereg-dür] bla-ma
 4. yayuma jarliy bolqu-yi bayituyai
 5. kemegsen-dür qayan jarliy bolurun. Teyimü
 6. bôgesü.blam-a-dur kelejü ene yosuyar
 7. bolbasu abašiy [=abišiy] abuy-a kemelüge tende
 8. -eče bla-ma-dur ayiladqaqui-dur 'pagsba
 9. bla-ma jarliy bolur-un qatun-u ene
 10. ayiladqal kiged qayan-u jarliy
 11. boluysan yeke yayiqmašiy [=yayiqamšiy] bayinam
 12. tendeeče [=tende-eče] qubalai cešen qayan tang
 13. yariy sanwar-i sakin šidayči qorin
 14. dörben kümün-i dayayulju ki wačir-un
 15. abasiy-i [=abišiy-I] abču 'pagsba bla-ma-yi bla
 16. -ma baribai. Tendeeče [=tende-eče] edüi tedüi boluy
 17. -san qoyina qayan 'pagsba bla-ma
 18. -dur jarliy bolur-un enedkeg kitad
 19. ulus-dur öber öber-ün üsüg
- 6.b/
1. bui böged man-u ulus-dur
 2. üsüg ügei-yin tula, či üsüg
 3. yaryaytun kemen jarliy boluysan
 4. yosuyar 'pagsba bla-ma mongyol-un
 5. dörbeljin üsüg yaryaju mongyol
 6. -un bilig-tei köbegüd-i čuylayu
 7. -luyad suryal kibeitende-eče
 8. blam-a qayan üy-e qoyayula naran
 9. sarin [=saran] metü qousalaju šašin törü
 10. yosun-i yekede geyigülbei, yutayar

11. anu qayisan kölüg qayan-u üy-e
 12. -dür sa sky-a-yin bla-ma čôs-ky 'ôd
 13. zer-tür qayisan kölüg qayan jarliy
 14. bolur-un.burqan-u jarliy nom-ud-i
 15. mongyol kelen-iyer orčiyul kemegsen
 16. -dür. Bla-ma čôs-ky 'ôd-zer mongyol
 17. -un dörbeljin üsüg edüge hôr ying [=yig]
 18. kemen aldar-šiysan tegüber
 19. mongyol-un kelen-dür nom orčiyulju
- 7.a/
1. ese bolbai. yaγun-i tula kemebesü
 2. qayisan kölüg qayan-ača degegsi
 3. uyiγur-un kelen-iyer nom-i üjebesü
 4. ber mongyol-um kelen-iyer ungsiqu
 5. busu bolai. uyiγur ulus kemebesü. Tere
 6. šay-dur tangyud ulus-i uyiγur
 7. kemegsen bolai tendeeče [=tende-eče] čôs-ky 'ôd
 8. zer manzu-siri-dür jalbariju sa sky-a
 9. bandida-yin yaryaysan üsüg-ün
 10. deger-e segül-tü üsüg terigüten
 11. olan-i nemejü mongyol ulus-un kelen
 12. -iyer nom-i orčiyulju sin-e tuytam
 13. yaryabai. Teyin kemen čôs-ky 'ôd
 14. zer orčiyuluy-san bančarag-a-yin
 15. segül-ün silügöl-eče nour [=our] mongyol
 16. -un üsüg-iyer tuyulyaju ese boluy
 17. -san-iyar olan-a tuyulyan yadan
 18. nököd-iyen čü olangkida uyiγurčın
 19. kelen-iyer sonusun ajiyu. tegün-ü
- 7.b/
1. qoyina terigüligči [=terigülegči] tere qayan-u
 2. delekei -yin eče[= ejen]bolyan. Erke ögdegsen
 3. ded köbegün-ü yutayar üy-e-dür
 4. inü tenggičel [=tengcel] ügei qayisan neretü
 5. törüjü börün. Köbegün ačayan
 6. böged urida-dur küsigürkigsen-i
 7. köleg-iyer-iyen ülüdejü kür
 8. ulus-un ejen bolaydaju börün-e
 9. kölüg qayan kemen aldarsiy-san kin [=ken]
 10. bögesü. Ünen uduriduyči ögüligčid
 11. -ün narin [=naran] učiraju čôs-ky 'ôd
 12. -zer neretü kelemürči-lüge üy-e
 13. qoyar-un atγ-a bilig-ün küčün-iyer
 14. nour [=our] mongyol-un ayalu-bar nom-i
 15. delgeregüljüküi kemen nomlaysan
 16. metü bolai. Edüge inü manzusiri-yin
 17. qubalyan [=qubilyan] engke amuyulang degedü
 18. qayan tere-ber čaqar-un qutuy-tu

19. qayan-u üy-e-dür orçiyulıysan
- 8.a/ 1. mongyol bga-a 'kyur-i arudqan [=ariyudqan]
 2. şigüü kemen jarliy bolıysan
 3. sayitur şigüjü. Keb bayıyulıyad
 4. mongyol ulus-dur erte-eçe bolıysan
 5. nom-un öglige-yin degedü bolıyan
 6. jokiyabai. Tendeêche [=tende-eçe] dötüger delekei
 7. dakin-u yeke ejen nayiral-tu tüb
 8. degedü qayan tere-ber gô-danig [=dang]
 9. bou şan bgông-zi de-e gôşi *busu*
 10. nara lzang sky-a qutuytu degedü
 11. boyda tegünü 'gbum jarliy-i mongyol kelen
 12. -iyer orçiyulju. Keb bayıyulıyad
 13. mongyol ulus-dur sudur tarnisun dege
 14. -dü ubatan-i [=ubadis-i] üjiküi yayça nidün
 15. metü bolıyan jokiyabai. qoyaduyar
 16. üsüg-ün ilyal-i nomlaqui-dur
 17. yurban takil-un ögülel keged [=kiged]
 18. bodatu ba, segül bolai. Angq-a anu boyda
 19. çôs-kyi 'ôd-zer manzu-şiri kiged
- 8.b/ 1. sw-a ra sw-a-di öken tengri-dür[=tngri-dür] takil
 2. ögüleksen uçir şiltayan anu üsüg
 3. terigüten uqayan-u jüyil-i geyigülüğçi
 4. yıdam burqan mön böged öber-iyen
 5. idam bariysan tula bolai. qoyaduyar
 6. -tur qurban üsüg-i jasaysan yosun
 7. keged [=kiged] debiskerleküi yosun ba. Üsüg-ün
 8. teyin ilyal bolai. Angq-a anu boyda
 9. ütele amitan-u atıyay-i ariıyaqu
 10. -yin tula. Ger-dür uruysan naran-i genel
 11. -dür orkimjiban [=orkimji-ban] elgüjü dotuyadu erdem
 12. -i üjegülüged. A-aça o,u qoyar
 13. e-eçe ö,ü qoyar na-aça no, nu
 14. qoyar ne-eçe nö, nü qoyar. Ba-aça bo
 15. bu qoyar. Be-eçe bö, bü qoyar qa-aça
 16. qo,qu qoyar ke-eçe kö, kü qoyar ya
 17. -aça yo, yu qoyar. Ge-eçe gö, gü qoyar
 18. ma-aça mo, mu qoyar, me-eçe mö,mü qoyar
 19. la-aça lo, lu qoyar le-eçe lö,lü
- 9.a/ 1. qoyar. Ra-aça ro, ru qoyar re-eçe
 2. rö, rü qoyar, sa-aça so,su qoyar se
 3. sö,sü qoyar da-aça do,du qoyar
 4. de-eçe dö,dü qoyar. Ta-aça to,tu
 5. qoyar te-eçe tö, tü qoyar ja-aça
 6. jo,ju qoyar je-eçe jö, jü qoyar
 7. ça-aça ço, çu qoyar çe-eçe çö, çü

8. qoyar ya-ača yo, yu qoyar i-e
9. yö, yü böged čingy-a arban
10. dörben keged [=kiged]. köndei arban dörben
11. -eče qoşıyad qoşıyad qubalyaju [=qubilyaju]
12. tabin jiryuyan üsüg jokiyabai
13. sayarmay arban dörben keged [=kiged] kijayar
14. daki qoyar-i ese qubilayad. Tere
15. metü bögesü ijayur-un döč in dör
16. -ben degere nemebesü jayun üsüg bolai.
17. uridu-ača qubilyaqui-dur ese qubi
18. yaysan anu. Ba üsüg-dür degere inü
19. qoyar čiken metü bičiged pa kiged

9.b/

1. tegünčilen sa üsüg-ün gejege-dür qoyar
2. čig talbiyad ša ba. Basa jalyan biči
3. küi-dür ja üsüg-yi ča metü bičiged
4. ja metü ögüledeküi. ča keged [=kiged] ba keged [=kiged]
5. ša ba ča qurban üsüg-ün törül keged [=kiged]
6. qubilyaqui anu ijayur-i dayan medeg
7. -deküi kemegsen tere metü bögesü pa, pe
8. pi, po, pu, pö, pü, ša, še, ši, šö,
9. šü, ča, če, či, čo, ču, čö, čü, keged [=kiged]
10. basa ng kiged ya-yin degere nigen silbi
11. bičiged ra debisker ögbesü iyar ba
12. edeger-lüge jayun qurban üsüg kiged
13. debisker-tür dayaqi üsüg-ün qur
14. -ban orkiča bolai. Öligerlebesü tegün-e
15. kiged. tegünü ba tegüni metü bolai. Ng
16. üsüg toluyai ülü bolqu anu toluyai
17. -laju mongyol üge ülü boluyad teyin
18. atala sine törügsen nilqa-yin dayun-i
19. ayalyu-dur bui-yin tula debisker

10.a/

1. bolyaydaqui üliqerlibesü nilqas ni nig
2. nig kemen uyilaqu metü bolai. Ügen-ü
3. debisker bolqui anu. amuyulang jiryalang
4. metü bolai. qoyaduyar debisker-leküi-dür
5. yurban egesig kiged geyigülüğči ba
6. debiskerleküi boda-tu bolai. Angq-a anu
7. a, e, i, o, u, ö, ü bolai. Edeger-i
8. aq-a üsüg buyu-du eke üsüg kemekü
9. bolai. yayun-u tula kemebesü edeger
10. üsüg törül-iyer-iyen qamiy-a biči
11. -besü-ber üseg-ün eki bolqu-yin tula
12. teyin kemen ögülebei. Jirüken-ü tolta
13. -ača üsüg-ün aq-a anu alin bui
14. kemebesü a, e, i, o, u, ö, ü dolu
15. yulan törül-iyer-iyen aq-a üsüg

16. buyu kemebei egešig üsüg ami ese
 17. oruysan üsüg ügei bolai. Üliger
 18. -lebesü. Na, ne terigüten-i ögüleküi-yin
 19. čay-dur egesig orul ögüküi ögü
- 10.b/
 1. -lejü ülü bolqu bolai. qoyaduyar anu
 2. na terigüten üligsen üsüg-üd bolai
 3. yayun-i tula geyigülügči kemebesü ügen
 4. utyas-i todurquluyči-yin tula
 5. teyin kemen ögülebei. Egesig-eče
 6. qubiluyzan yosun anu. Na-dur o,u
 7. üsüg ami oruju no, nu kiged ne-dür
 8. ö, ü ami oruju, nö, nü boluyzan
 9. metü bolai. Egün-iyer busud-i jisijü
 10. medegdeküi. yutuyar boda-tu čingy-a
 11. -dur debisker-leküi-dür yurban. čingy-a-dur
 12. debisker kiged köndei-dür köndüi [=köndei] debis
 13. -ker ba sayarmay-dur čingy-a köndei-yi
 14. terigün-ü üsüg-iyer ilyaqu bolai.
 15. Angq-a anu üligerlebesü aq kiged
 16. ab ba ay kiged am ba ai kiged
 17. ar ba as. Kiged ad ba ai kiged
 18. ay ba ang luy-a arban nigen dang
 19. debisker kiged. ayil metü inü dabqur
- 11.a/
 1. debisker bolai. Terigün üsüg čingy-a
 2. -yin tula debisker-ber čingy-a debisügdeküi
 3. debisker inü na terigüten arban nigen
 4. üsüg bolai. qoyaduyar köndüi-yin [=köndei-yin]
 5. debisker inü en kiged eb ba eg
 6. kiged em ba el kiged er ba es kiged
 7. ed ba ei kiged ey ba eng terigüten
 8. buyu dabqar debisker inü eyin metü
 9. bolai. Ene < an> čingy-a köndüi [=köndei] qoyar-iyar
 10. jisijü busud-i debiskerleküi-yi
 11. medegdeküi. Arban nigen debisker-ün
 12. orkiča eyin buyu čingy-a-yin orkiča
 13. anu. An-a ab-a aq-a am-a al-a
 14. ar-a as-a ad-a ai-a ay-a ang-a
 15. keged [=kiged] köndüi-yin [=köndei-yin] orkiča anu, en-e
 16. eb-e eg-e em-e ei-e er-e es-e ed-e
 17. ei-e ey-e eng-e metü buyu. Ene qoyar
 18. busud-un orkiča-yi medegdeküi basa
 19. orkiča anu. An-u an-i kiged en-ü
- 11.b/
 1. en-i metü egün-iyer busud-un debisker
 2. -ün orkiča-yi medegdeküi. yutayar sayar
 3. -may anu. Üligerlebesü ersü-dür er-e
 4. ersü keged [= kiged] em-e ersü qoyar bui metü

5. yerü de-yi terigüten arban dürben
6. ersü üsüg-i urbaqu ersü kemekü
7. yayun-i tula kemebesü orbaqu ersü inü
8. sarayin [=sara-yin] qayas-tur er-e keged [=kiged] sarayin[=sara-yin]
9. qayas-tur em-e bolqui metü. Arban
10. dürben ersü üsüg edeger inü qatayu
11. toluyai luy-a tusiyabasu er-e ersü
12. keged [=kiged] köndüi [=köndei] toluyai luy-a uçarabasu
13. em-e ersü bolqu bölüge. Üligerlebesü
14. abasiy keged [=kiged] egesig metü ba. jarliy
15. keged [=kiged] jerlig metü bolai. yutayar teyin ilyal
16. anu. dayudaqui teyin ilyal luy-a nainam
17. bölüge. Alin kemebesü ay-a köbegün
18. kemekü metü keged. [=kiged] uu teyin bögesü
19. kemegsen metü dayudaqui teyin ilyal

12.a/

1. bolai. Busu doluyan teyin ilyal-ača
2. angq-a teyin ilyal anu burqan keged[=kiged]
3. bod iy-süg ba şarawag keged [=kiged] baradika
4. ba mör keged ür-e ba tengri kiged.
5. kümün ba. Asuri kiged adayusu ba.
6. birid keged [=kiged] tamu ba ger keged [=kiged] bayan-a
7. idegen keged [=kiged] undayan terigüten alin-u
8. ner-e yarbasu angqan-u teyin ilyal bolai
9. yayun-u tula angqan-u teyin ilyal keme
10. -besü. Çinar tedüyiken-i üjegülügsen
11. tula bolai. qoyaduyar teyin ilyal anu
12. üyilesü üjegülügsen bölüge. Üliger
13. -lebesü doruna oduyu. Doruna odubai.
14. keged [=kiged] örün-e jüg-dür oduyu oduy
15. san ba tende oduyu. Tegün-dür oduy-
16. -san metü bölüge. Yabuqu üyile keged [=kiged]
17. kürügsen üyile-yi üjegülügsen bolai
18. yutayar teyin ilyal anu. Burqan nigüles
19. -küi-ber amitan-i üjebei keged [=kiged] mergen

12.b/

1. bilig-iyer ilqaysan ba.süke-ber
2. modun-i oydalqu ba. bayşi ber nomalay
3. -san keged [=kiged] şabi ber sonusuysan. Metü
4. bölüge. yayun-u tula yutayar teyin
5. ilyal kemebesü. Üyiledügçi-yi üjegelüg
6. -sen bolai. yutayar ilyal-yin üyilen-dür
7. debisker ügei-dür ber kiged. debisker
8. -tei-dür iyer biçiküi bolai.dütüger teyin
9. ilyal anu burqan-dur mörgümü. yuyilinçi
10. -dur idegen ög. Böda yi-süg-tür takil
11. ergü. Ebçiten-e em ög .qamuy amitan
12. -dur tusalaqu-yin tula keged[=kiged]. tariyan

13. -dur usu tataqu ba. Öglige-yin ejed
 14. -dür öljei-tü boltuyai metü bölüğe
 15. yayun-u tula dütüger teyin ilyal
 16. kemebesü kerig-I [=kerig] üjegülügsen tula bolai.
 17. dabdayar [=tabduyar] teyin ilyal anu.nigelesküi
 18. -eče ülemji sedkil törükü dorun-a-ača
 19. naran uryuqu. Šiltayan-ača ür-e
- 13.a/ 1. törükü ger-eče ed baray-a yaryaqu
 2. yajar-a-ača noyuy-a uryaqu. Degedü nom
 3. -ača sayin čiyulyan yarqu metü bölüğe.
 4. yayun-u tula dabdayar [=tabduyar] teyin ilyal kemen
 5. -besu yarqu uy-i üjegülügsen bolai.
 6. jiryuduyar teyin ilyal anu burqan-u
 7. yučin qoyar layšan nayan sayin nayiray
 8. keged[=kiged] ayiladqaui-yin orun ba.
 9. yabuqu-yin utuly-a keged [=kiged] kümün-ü toluyai
 10. ba amitan jiryaqu kemebesü yurban erdeni
 11. -dür mörgügen bolai. Yayun-u tula jiryu
 12. duyur teyin ilyal kemebesu. Udq-a-yi
 13. qolbaysan-u tula bola. Doluduyar teyin
 14. ilyal anu burqan-a ayiladqui örüsiyeküi
 15. bui.burqan-dur nöbür bui. Dalai-dur zandan
 16. -mani bui. Oytarqui-dur naran saran bui
 17. delekei-dür jimis tariyan bui. Kemekü metü
 18. bölüğe yayun-u tula doluduyar teyin
 19. ilyal kemebesu. Bui orun-i üjegülügsen
- 13.b/ 1. tula bolai. Doluyan teyin ilyal-i nigen
 2. udq-a-dur nayirayulaqu eyin bölüğe
 3. sayin kümün inü jüg-tür yabubasu
 4. uqayan-iyar sayin mayu-yi medeged
 5. blam-a-dur-iyar mörgüjü bürün blam-a-ača
 6. sayin uqayan-i abuyad. Öber-ün
 7. erdem-ün čimig bolyaju. Sanal-dur erdem
 8. nügüd bui bolba kemekü metü bölüğe
 9. egün-iyer jišijü yeke sudur unsiqui
 10. -dur teyin ilyal ile yaruysan ba quri
 11. yaysan-i medegdeküi quriyaysan anu
 12. ilaju tegüs nöğčigsen jarliy bolur-un
 13. kemeküi metü-dür. ilaju tegüs nöğčigsen
 14. -iyer jarliy bolurun. Kemegsen-i quriyaysan
 15. bolai. Yerü üsüg-ün nöküčel kemebesü
 16. luy-a, lüğe kiged.ba,be qu,kü ta
 17. te, dur, dür, tur, tü bar ber iyar
 18. iyer ača iyen keged [=kiged] buyu. Yayun-u tula
 19. nöküčel kemebesü. Üsüg quriyaju
- 14.a/ 1. nere bolqu. neren quriyaju üge

2. bolqu üges-iyer udq-a-yi üjegülkü
 3. bölüğe. Udq-a-yi üjegülkü tere çay
 4. -tur nöküçel kerig-tü [=kereg-tü] bolai. Kerkejü
 5. nöküçekü kemebesü burqan ba kemekü-dür
 6. čingy-a nöküçel keged [=kiged]. nigen be kemeküi
 7. -dür köndüi [=köndei] nöğüçel ögkü buyu. Tegünčilen
 8. qoyuysan qu keged [=kiged] tegünčilen kü ba
 9. burqan-dur keged [=kiged]. tegün-dür ba qamuy
 10. -tur keged-kiged , merged-tür ba. Burqan luy-a
 11. keged [=kiged] tegün lüğe ba. Tuly-a-bar keged [- kiged]
 12. tulyan-iyar ba. Terikü-ber keged [=kiged] tegün
 13. -iyer ba. Burqan ta keged [=kiged] nigen te ba.
 14. ača inü debisker ügei-yin segül-dür
 15. bičikü bögesü. E toluyai metü dayudan
 16. tere çay-tur jalıaju ülü bičikü
 17. üliğerlebesü tende-eče metü bolai
 18. debisker-tei-yin segül-dür bečikü [=bičikü] çay
 19. -dur.ača-yin terigün ačuy-i debis
- 14.b/
1. -ker-ün erke-ber qubilyaqu böged
 2. tegün-eče kemekü-dür neče [=eče] metü dayudaqu
 3. bolai. Egün-ber jišijü busu debisker
 4. -tür medegdeküi. Bolqu-yin kiged erkelekü
 5. -yin metü ber čingy-a sula-yi ilıaydaqui
 6. üges-ün ayalıu anu. Anu ba inü be.
 7. keged [=kiged] ba böged ba. Bürün ele bölüğe
 8. bolai, buyu bolai, boltuyai, edeger bolai
 9. edeger üges-ün čimig bolqui anu.
 10. nomlaju bürün tegüber bögesü ele
 11. metü kiged jiyaqu üge inü. inu, inü
 12. kiged üliğerlebesü burqan anu
 13. tere inü metü bölüğe.basa orkiča
 14. bar bolqui anu tere üges-i tegün-i
 15. tere kiged-i tere böged-i metü bolai.
 16. basa ene tere inü bodatü jiyaqu
 17. üge bolai quriyaqu üge inü luy-a
 18. lüğe qoyar böged. ilıaqu üge inü
 19. kiged ba qoyar bolai bar iyar kiged
- 15.a/
1. ača inü quriyaqu üge bolqu anu
 2. üliğerlebesü nomlaysan-iyar ber kemeküi
 3. -dür ber anu quriyaqu keged [=kiged] učir
 4. siltayan tegüber-iyer kemeküi-dür iyer
 5. inü quriyaqu bolai. iyar üges-ün
 6. youl bolqui anu törül-iyer-iyen
 7. kemeküi metu bolai.basa ber inü učir
 8. siltayan kiged čimig bolqui anu
 9. üliğerlebesü tegüber bögesü ele metü

10. učir siltayan kiged qamuy burqan ber
11. ögede boluyad kemekü metü quriyaqu
12. kiged, belge bilig-ün yal-iyar tülü
13. -besü [=tülebesü] ber nigülesküi törümü kemekü metü
14. inü ülü jokilduqui ügesün [=üges-ün]či
15. -mig kiged, naran-u mangdal[=mandal] delekei-yi
16. geyigülbesü ber lingqu-a-yin sisiglig
17. -i delgeridülügsen metü-yin ber inü
18. jokilduqui čimig bolai. üligdel-tü
19. üge inü nomlaysan böged tere

15.b/

1. boged ene böged. Sanayad sedkiged
2. metü bolai. yayun-u tula üligdel-tü
3. üge kemebesü nom-laqu udqa ese
4. dayusuysan-u tula bolai. bölüge bolai
5. buyu edeger inü tegüsügsen üge böged
6. üligerlebesü tere bolai. mön bölüge
7. eyin buyu metü bolai. boltuyai anu
8. asayuqu üge keged [=kiged] irügekü üge
9. bolumu. Üligerlebesü .tan-u ögülegsen
10. üge teyimü boltuyai egüni yayun ögüli
11. -küi bui kemeküi-dür asayuysan kiged
12. burqan-u qutuy-i olqu boltuyai
13. kemekü metü irügekü üge bolai. ača inü
14. quriyaqu üge bolqui-yi üligerlebesü
15. arkim-ača šabda kürtele taki
16. kemeküi metü ber medegdeküi. Basa busu
17. anu qabsurbasu asayuqu bolqu böged
18. teyin buyu-du eyin buyu-du metü bolai
19. basa üligdel üge inü. Ilaju keged [=kiged]

16.a/

1. sögüdčü ba ilaju kiged üliger
2. -lebesü. Ilaju tegüs nöğčigsen kiged
3. burqan dörben simus-ača ilaču nom-un
4. kürdün-i ergegülbei metü bolai. edüge
5. terčü [=tere čü] kiged tere či kemeküi ene inü
6. üsüg-ün nöküčel-dür čôs-kyi
7. ôd-zer-ün jokiyaysan jirüken-ü
8. tolta kiged bandida gun-dga-a
9. 'odzer-ün jokiyaysan jirüken-ü
10. tolta qoyayula alin-dur ber ügei
11. -yin tula qour-a metü tebčigdeküi
12. üsüg jalyan bičiküi-dür čingy-a
13. köndüi-yin [=köndei-yin] ilyal temdeg ügei-yin tula
14. yakin ilyaqu kemebesü dumdada sula
15. -bar eki aday-i medeküi kiged aldarsiy
16. -san-iyar medeküi ba .debisker-iyer
17. medeküi bolai. angq-a anu degedü kemeküi

18. -dür dumdu köndüi-yin [=köndei-yin] küčün-yi
 19. terigün aday qoyar-un köndüi-yi [=köndei-yi]
- 16.b/
 1. medeküi aldarşıysan anu tere metü
 2. kiged. tere burqan kemekü metü-dür
 3. tere kemeküi köndüi bolqui anu aldar
 4. şıysan-u bolai. j-e anu debisker-ün
 5. toluyai bolqui-dur büküli bičikü
 6. kiged dang ba debisker-ün segül-dür
 7. tasulju bičigdeküi üligerlebesü
 8. jetger kiged. jerlig metü ba j-e
 9. -eče jö jü qubiluyisan keged[=kiged] bolumui
 10. j-a, ken j-a metü ba debisker čingy-a
 11. -yin üy-e-dür ja metü dayudaqui
 12. basa udqas-un küčüber ilyaqui
 13. inü burqan-u nöküd kemeküi-dür na
 14. -yin törül-ün jiryuduyar kiged
 15. tere nögüd kemeküi-dür na-yin törül
 16. -ün doluduyar bolai. köke öngge keme
 17. -küi-dür qa-yin törül-ün doluduyar
 18. keged[=kiged] ekiner-ün köke kemekü qa-yin
 19. törül jiryuduyar bolai. basa burqan
- 17.a/
 1. sem sayubai. Kemeküi-dür sem inü sa
 2. -yin törül-ün qoyaduyar keged sam
 3. -iyar samalaqu kemekü čingy-a bolai. nö, nü
 4. terigüten qarın jiryuyan segül-tü
 5. üsüg-üd-I ügesün [=üges-ün] eken-e bolbasu
 6. segül-tei bičiged. Dumda dour-a bolbasu
 7. segül ügei bičigdeküi. Üligerlebesü
 8. burqan-u nöküd kiged. sayın ünür
 9. ünüsküi kemeküi metü jiči jü medegdeküi
 10. basa aç a salyaqui üge bolqui anu
 11. tegün-eče tabun anu urida-bar oruqu
 12. kiged mongyol-un jayun qorin qurban
 13. üsüg-eče arban nigen inü debisker
 14. bolqu buyu egün-iyer jiči jü medegdeküi
 15. mongyol-un jayun qorin qurban üsüg bui
 16. bogetele čaqar-un üy-e-dür bga-a
 17. 'gyur orčiylulqui-dur. Bandida
 18. gun-dga-a 'ôd-zer sine jirüken
 19. tolta yaryaju čôs-kyi 'ôd-zer
- 17.b/
 1. -ün jokiyaysan jayun nayinam üsüg kemegsen
 2. bülüge. Tere inü ijayur-un jayun
 3. üsüg-ün deger-e ča-yin törül če
 4. čı, čo, ču, čö, čü jiryuyan kiged
 5. pa ša qoyar-i nemejü nayiman boluysan
 6. buyu-du esebesü ša ng, qoyar-i

7. nemejü jayun nayıman boluysan bayınam
 8. yayun-u tula kemebesü mongyol nom-dur
 9. edeger güyičikü kemen sedkigsen bayınam
 10. teyin atala čôs-gyi 'ôd-zer
 11. -ün yaryaysan sa-yin [=ša-yin] törül kiged
 12. pa-yin törül qoyar-ača jiryuyad
 13. jiryuyad orkiysan bolai. edüged
 14. -tür erte bičigsen sudur-tur edeger
 15. üsüg ügei boluysan siltayan
 16. tere metü bolai. pa-yin törül nere
 17. bolqu anu üligerlebesü jirüken pal
 18. pal ködülbe kiged ümekei pu kiged
 19. puljiginaba kiged ɣal pü pü gejü
- 18.a/
1. üliy-e kemekü edeger üges edeged
 2. -ün mongyol ulus-dur kelelčekü bui bayi
 3. -nam. Teyin atala nom-un ügen-dür
 4. oruqu čuqay-un tula orkiysan
 5. bayınam. Kemen sedkemü. Teyin atala
 6. töbed-ün kelen. mongyol-dur orči
 7. ɣulju ülü bolqu buyu-du orčiyul
 8. -basu ülü medekü jarim-ud-i biči
 9. küi-dür kereg-tei-yin tula .pa-yin
 10. törül-i todurqay-a yaryaju
 11. töbed ner-e bičiküi-dür üligerlebesü
 12. pu čungu-a kiged. pug-baw-a-pba
 13. pa būneg kha ba kiged 'pin mting
 14. ba kemekü metü-yi bičiküi-dür keregleg
 15. deküi. Ša-yin törül edüge mongyol
 16. -un ɣoul ulus-un čaqar-un ügen-dür
 17. keleküi bui böged. Nom-dur šašin kiged
 18. šegečing ba. bayši kiged šoy-dura
 19. -tu ba qoşungnaqu kiged, mori
- 18.b/
1. .šoyšibasu ba šoyšin ukilaqu
 2. kiged. šöbüyigsen šöbüger eber
 3. -tei ba. Šüü-tü dabusu kiged
 4. šorbuy bolba metü olan bui bülüge
 5. edüge nom-dur alin ši-ši-yin oɣal [=iɣal]
 6. -i iɣal ögüküy-e dang ši kemen
 7. dayudaqu anu buruy buyu yayun-u
 8. tula kemebesü tedeger üges-i kemeküi
 9. -dür sa-yin ɣutayar bolqui-ača ši
 10. kemen dayudaju ülü bolumui.yayun
 11. kemebesü sa-yin debisker-ün küčün
 12. -iyer üsüg bolqui-ača öber dayuda
 13. -qui ary-a ügei bolai.tegüčile
 14. ubasi keged ubasangča kemeküi-dür

15. ša-yin yutayar böged. Teyin atala
 16. ši kemen dayudaqu buruyu bolai.
 17. basa sesig kemeküi edüge seǵig kemeküi
 18. kiged lingqu-a seǵig kemeküi edüge
 19. lingqu-a čeǵig kemekü metü ba üsüg
 19.a/ 1. kemeküi-yi edüge üjeg kemeküi kiged
 2. süsüg kemeküi-yi edüge süjüg kemekü metü
 3. ba sečen kemeküi edüge čečen kemekü metü
 4. edüge qara üge qoliysan olan bayinam.
 5. üligerlebesü qulusun üjüg-iyer
 6. mongyol üsüg-i bičibesü bičigülbesü
 7. kemeküi-dür üjüg kemegsen inü temür
 8. üjüg kemekü metü bölüge.ene metü nom
 9. -un üge-lüge qara üge ilyal ügei nom
 10. -dur bičigsen inüülü jokiǵu bolai.
 11. qamuy-i ayiladuyči köbegün-dür bayši
 12. -yin jarliǵ-ača jöb nom delgereküi-dür
 13. buruyu nom qouslaqu jima yosun metü
 14. bölüge. Kemegsen metü buyu-du esebesü
 15. šimnus qudqulaysan bolai.teyimü-yin
 16. tula belig-ten [=biligten]ene metü orun-dur
 17. kinabasu ene ba qoyitu qoyuyula-dur
 18. sayin bolqu-yin siltayan bolumu
 19. ende tobči-yin tedüi ögüleǵsen bölüge
 19.b/ 1. čôs-ky 'ôd-zer jokiyaysan jirüken
 2. -ü tolta-dur üjeǵü. Burqan-u sayin
 3. jarliǵ sudur-ud-i ungšiču [=ungsiǵu] medegdeküi
 4. basa bandida gun-dga-a ôd-zer
 5. -ün jirüken-ü tolta-dur na-yin törül
 6. ün temdeg kiged. ya-yin temdeg-i
 7. oyuruyad. Qa-dur temdeg talbiyad
 8. qa-yin busu törül-dür temdeg ügei
 9. böged. Teyime-yin tula jarim bičigsen
 10. -dur qa-dur temdeg kiged jarim-dur qa
 11. temdeg talbiysan eldeb bayinam. Teyin
 12. atala čôs-kyi 'ôd-zer-ün jokiyay
 13. san jirüken-ü tolta anu. mongyol
 14. üsüg-ün bodatu youl endegürel ügei
 15. mön-ü tula boydas-un jirim-I [=jirim] dayabasu
 16. merged-dürülü sonjiydamui. yutayar
 17. segül-dür qoyar yosuyar bičigsen-ü
 18. ači tusa keged [=kiged] buruyu bečig
 19. -sen-ü [=bičigsen-ü] gem ergüü bolai. angq-a
 20.a/ 1. inu jirüken-ü tolta-ača edeger qamuy
 2. üsüg-üd-ün törü yosun-i anu sayitur
 3. onuǵu bičikü bičigülbesü ungsibasü

4. ungsiyulbasu busud-a ber medegülbesü
5. ele. Bičigči ungsiyči bayši ungsiyu
6. -luyči öglege-yin [=öglige-yin] ejen üge-e [=üy-e] qoyar
7. -iyar ene jayayan-dur amin nasun anu
8. urtu bolju küseksen kerig [=kereg]-iyen oluyu
9. nöğüge jayayan-dur sayin mör-i ber
10. oluyu kemegsen metü bolai qoyaduyar
11. anu basa tegün-eče jaliqai endegüü
12. buruyu busučar ungsibasu bičibesü
13. baysi kiged öglige-yin ejen-iyer
14. yabiy-a ügei jobaysan boluyu kemig
15. -sen [=kemegsen] kiged. öljei dabqurlaysan
16. sudur-ača buruyu bisilyaysan ki
17. -ged buruyu bičigsen inü öljei busu
18. bolai.kemegsen metü buyu basa irügel
19. -ün qayan-ača tengri-yin [= tngri-yin] kelen kiged

20.b/

1. luus ba yagšas-un kelen ba kumbandai
2. nuyud kiged kümün-ün kelen nügüd ba
3. qotala amitan-u kelen kedüi bögesü ber
4. bükün-ü kelen-dür biber [=bi ber] nom-i üjegülsügei
5. kemen nomlaysan metü. Yisüdüger yajar-i
6. olbasu keleten amitan-u ögülekü üge
7. -si [=üges-i] bürün medeged nom-i nomlaqu anu
8. bôdhoi-saduwa nar-un irügel-ün degedü
9. inü bolai. teyin atala jarim-ud töbed
10. nom-dur šitüjü mongyol nom-i dorumjilaqui
11. kiged. jarim-ud mongyol nom-i bay-a say-a
12. medeged omurqaju töbed nom-i dorum
13. -jilayči anu nom-i tebčigsen bölüge.
14. yayun-u tula kemebesü.nayiman mingyatu
15. -ača. Minu degedü nom umar-a-ača umar-a
16. жүг-түр delgerekü boluyu. Kemen nomlaysan
17. udq-a anu. Angq-a umar-a anu bolbu-ača
18. tangyud kürtele böged. qoyaduyar umar-a
19. anu tangyud-ača mongyol kürtele bolai

21.a/

1. basa tegün-eče üges-i orčiyulbasu
2. ber udq-a ülü buruyuduju kemegsen
3. metü tangyud-un kelen kiged mongyol
4. kelen-dür burqan-u nom-i orčiyulqui
5. -yi burqan öber-iyen boşuy üjegü
6. lügsen bolai.teyimü bögesü mergen
7. teneg bögede ber nom-i tebčikü
8. üyilen-i čereglebesü ene qoyitu
9. qoyayulan-dur jiryalang-tu boluyu.
10. kerbe ese čereglebesü. Ene nasun-u
11. buyan barayad qoyitu-dur yeke joba

12. qu bolumui. Nom-i tebčigsen nigül yeke
 13. inü samadai-yin qayan-ača. Alin-iyar
 14. ene zambutib dakin-u suburayan
 15. bügede-yi ebdegse-eče alin-iyar
 16. sudur-un ayımay-i tebčın üyiledüg
 17. -sen [=üyiledügsen] nigül tere inü asuri [=asuru] ülemji
 18. alin-iyar gang-ga-a mörün-ü qumaki-yin
 19. toytan arahad-i alaysan-ača
- 21.b/
1. ber alin-iyar sudur-un ayımay-i tebčın
 2. üyiledügsen nigül ene inü asurui [=asaru]
 3. ülemji kemen nomlaysan metü bolai
 4. tere metü bögesü öber-i sayin bolıan
 5. küsegčid bičigči nar erten-ü jirum
 6. -i dayaju yosuyar bičibesü yirtinčü
 7. ba yirtinčü-eče nöğčigsen qotala
 8. tegüsügsen-i olqu boluyu. yutayar
 9. üsüg-ün maqabod-i ilyaqui-dur
 10. qoyar.enedkeg-ün yosuyar ilyaqu
 11. kiged. kitad-un yosuyar ilyaqu
 12. bolai. angqan-dur tabun oytaryui
 13. kei, ıal, usun, soroi tabun-ača a
 14. e,i ekelen ıa, qa törül-iyer-iyen
 15. oytaryui maqabod ba,i ekelen ıa
 16. ša törül-iyer-iyen kei maqabod ba
 17. ra,ıa,ča törül-iyer-iyen ıal maqa
 18. -bod kiged.o,u ekelen ma, ba, pa
 19. törül-yier-yien kiged. wa,we usun
- 22.a/
1. maqabod ba da, ta, na, la, sa edeger
 2. törül-iyer-yien siroi maqabod bolai
 3. oytaryui maqabod bolıysan uçır
 4. ılıtayan anu üsüg tedeger-i dayuda
 5. -qui čay-tur qoyulai-yin orun-ača
 6. törüküi-yin tula bolai. yayun-u tula kei
 7. maqabod kemebesü üsüg tedeger-i dayu
 8. daqui-dur kelen-ü üjegür sidün tanglai
 9. -ača ıarqu bolai. yayun-u tula kemebesü
 10. üsüg edeger-i dayudaqui-dur orui
 11. ködeljü ıarqu bolai. yayun-u tula usun
 12. maqabod kemebesü üsüg tedeger-i dayu
 13. daqui-dur uruyul qumbaqu-yin orun
 14. -ača ıarqu bolai. yayun-u tula siroi
 15. maqabod kemebesü. Üsüg tedeger-i
 16. dayudaqui-dur kelen-ü üjegür šidün-eče
 17. ıarqu bolai. tedeger-i ılıaysan kerig [=kereg]
 18. inü yidam burqan-u tarni uriqui-dur
 19. urıyči kümün-ü ner-e-yin terigün

- 22.b/
1. üsüg kiged idam-un tarni-yin
 2. terigün üsüg qoyar dayisun bolba
 3. -su geyigül-küi bögesü ebeçin olan
 4. bolqu kiged. egesig dayisun bolbasu
 5. amin-luy-a qayaçaqu ba sayarmay
 6. bolbasu sayin mayu yayun ber ügei
 7. nöbür bolbasu sidhi bütümü. Basa
 8. mızmas [=mzams] mızmas şyuur [=sayuqui]-dur sayuyçı-yin
 9. ner-e-yin terigün üsüg kiged mızmas
 10. -un kötüçi-yin terigün
 11. üsüg qoyar-i duyul qu kiged gergei
 12. ten-ü ere eme üy-e qoyar-un ner-e-yin
 13. terigün üsüg kiged duyulaqu ba noyan
 14. kiged şidar yabuyçı tüşimel qoyar-un
 15. terigün üsüg-i dayisun ereküi bolqui
 16. -yi duyulaju nöbür-i şitügdeküi. Basa
 17. mör yarıyaqui-dur çayan jıruqai
 18. metü bögesü edür-ün egeşig kiged
 19. öber-ün ner-e-yin terigün üsüg
- 23.a/
1. qoyar-i basa el dayisun-i duyulaju
 2. mör yarıyaqui terigüten-dür keriglegde
 3. -küi el dayisun bolqu inü şiroi-yin
 4. dayisun yal, yal-un dayisun usu.
 5. usun-u dayisun kei, kei-yin dayisun
 6. şiroi bolai. şiroi anu yal-i čıdaqı
 7. ügei. yal anu usun-i čıdaqı ügei
 8. usun anu kei čıdaqı ügei. Kei
 9. anu şiroi čıdaqı ügei buyu. Şiroi
 10. usun esrsgü terekü nöbür böged.yal
 11. kei eserekü tere kü nöbür bui. oytaryui
 12. bükün-ü nöbür mön böged bükün ber
 13. oytaryui-yin nöbür bolumui.dörben
 14. maqabod öber doturban [= dotur-a-ban] gem erdem ügei
 15. bolai. qoyar oytayui anu sayin bolai
 16. mongyol üsüg-dür öčüken maqabod
 17. -i ilyaju ülü bolqui bolai. qoyadıyar
 18. anu nom-un qoyitu ündüsün-eče
 19. angq-a çay çulu maqabod-luy-a
- 23.b/
1. sudasun-i nayırayul kemen nomlaysan
 2. metü elige modun. Jırüken yal. deligün
 3. şiroi. ayuski temür. Böger-e usun
 4. maqabod-dur nayırayuluysan-u tula
 5. amitan-u kelen-dür ögüleküi üsüg
 6. -tür modun maqabod bolqu anu. A, e
 7. ng ekelen ya, qa törül-iyer-iyen
 8. modun maqabod böged. yayun-u tula

9. kemebesü. Eligen-ü kei-eçe törügsen
10. -ü tula bolai. i ekelen ja, şa törül
11. -iyer-iyen Ƴal maqabod böged. Ƴayun-u
12. tula kemebesü jirüken-ü kei-eçe
13. törügsen-ü tula bolai. da, ta, na
14. la, sa edeger törül-iyer-iyen şiroi
15. maqabod böged. Ƴayun-u tula kemebesü
16. deligün-ü kei-eçe törügsen-ü tula
17. bolai.ra, ja, ça, törül-iyer-iyen
18. temür maqabod böged. Ƴayun-u tula
19. kemebesü ayuskin-u kei-eçe törügsen

24.a/

1. -ü tula .o, u ekelen ma, ba, pa
2. törül-iyer-iyen kiged wa, we usun-u
3. maqabod böged. Ƴayun-u tula kemebesü
4. bögerin-ü kei-eçe törügsen tula
5. bolai. edeger-i ilƳaysan kerig [=kerreg] inü
6. ner-e-yin üsüg qayan tüşimel metü
7. kiged. noyan boyul metü ba. Blam-a şabi
8. metü kiged. er-e em-e metü ba eçige
9. köbegün metü kiged. qatun şibegçin
10. metü nöğüd-ün ner-e-yin terigün
11. qoyar üsüg-i el dayisun-i duyulaju
12. tüsimel eke böged. Noyan köbegün
13. bögesü erken sayin kiged tegünçilen
14. blam-a şabi ba. Ere eme-dür ber tegün
15. -lüge adali. Eçige-yin ner-e-yin
16. terigün üsüg. Eke kiged köbegün-ü
17. ner-e-yin terigün üsüg köbegün
18. bolbasu sayin bolai. tegünçilen eke
19. öken-dür ber adali bolai.basa gergei

24.b/

1. kümün ali Ƴajar-dur bayuqu buyu-du
2. ger bariqu bögesü tere Ƴajar-tur
3. ner-e bui bögesü öber-ün ner-e-yin
4. terigün üsüg Ƴajar-un ner-e-yin
5. terigün üsüg qoyar-i el dayisun-i
6. duyulaju Ƴajar-un ner-e-yin terigün
7. üsüg eke bolbasu. Yeke jokistai
8. bolumu. Maqabod-un el dayisun anu
9. Ƴal-un eke modu. Modun-u eke usu. Usun
10. -u eke temür. Temür-ün eke şiroi, şiroi
11. -yin eke Ƴal böged, Ƴal-un dayisun
12. usu. Usun-u dayisun şiroi. Şiroi-yin
13. dayisun modu. Modun-u dayisun temür.
14. temür-ün dayisun Ƴal bolai. uridu-yi
15. esergülbesü köbegün kiged qoyitu-yi
16. esergülbesü el bolai. eke erken sayin

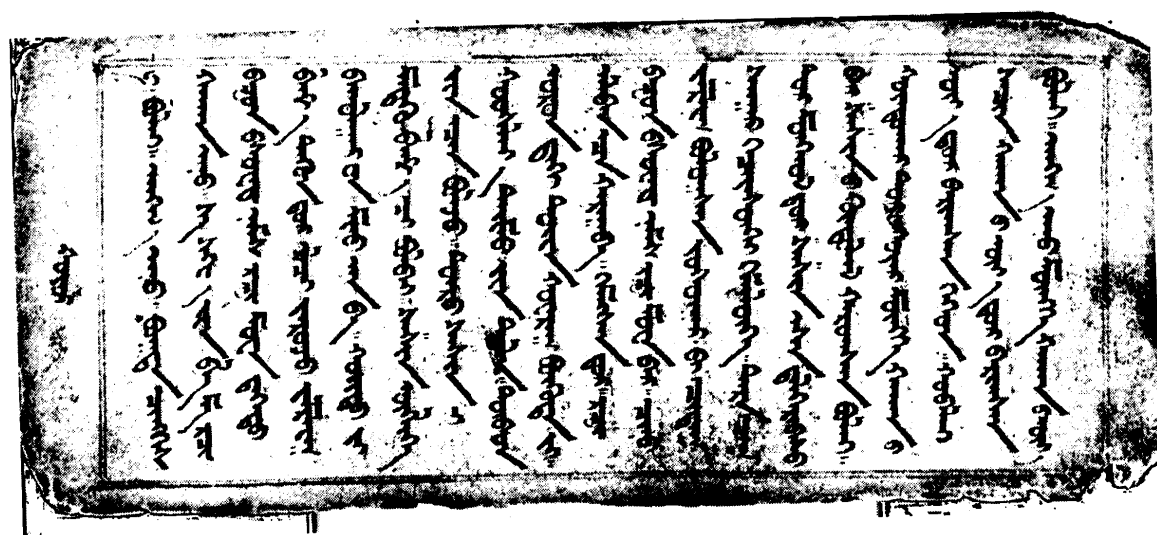
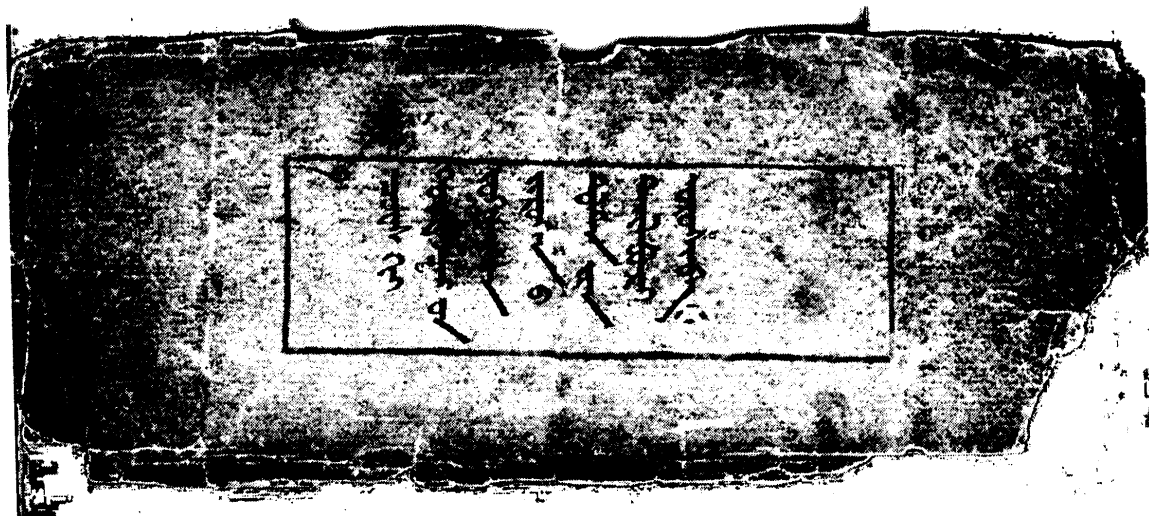
17. el dumda sayin köbegün aday sayin
 18. dayisun yeke mayu qoyar ʔal kiged
 19. qoyar temür dumda mayu. qoyar modu
- 25.a/
 1. aday mayu qoyar široi kiged qoyar
 2. usu sayin bolai. maqabod-un šitün
 3. barilduysan yosun anu üligerlebesü
 4. sorinjan guru-lüge jigüü [=jegüü] uçirabasu
 5. nayaldaqu metü kiged. tegünčilen zinda
 6. -mani erdeni amitan-u jayayan-luy-a
 7. sidün barildubasu dhuwaza-yin üjügür
 8. -tür uyaʔu jalbarabasu erdeni qura
 9. oruyulqu metü bolai. yayun-u tula
 10. modun maqabod-tu üsüg kemebesü
 11. üsüg tedeger-i dayudaqui-dur dayun
 12. bütteki qoyulai šiyaqu metü yarqu-yin
 13. tula bolai. yayun-i tula ʔal maq-a
 14. bod-tu üsüg kemebesü üsüg tedeger
 15. -i dayudaqui-dur šidün-ü jabsar-ača
 16. dayun yarqu-yin tula bolai. yayun-u
 17. tula široi-yin maqabod-tu üsüg
 18. kemebesü. Üsüg tedeger-i dayudaqui
 19. -tur qabar-un ayur-i quriyan mangčan
- 25.b/
 1. gekü ay-a yarqu-yin tula bolai yayun
 2. -u tula temür maqabod-tu üsüg kemebe
 3. -sü üsüg tedeger-i dayudaqui-dur
 4. aman angʔayiju kelen-i delegeküi qabar
 5. iyar ayur yarqu metü ayalyu yarqu
 6. yin tula bolai. yayun-i tula usun
 7. maqabod-tu üsüg kemebesü üsüg
 8. tedeger-i dayudaqui-dur uruyul quri
 9. yan qabčiqui ayalyu yarqu-yin
 10. tula bolai. edeger maqabod-unilyal
 11. -i qamuy-i ayiladuyči mangzuširi
 12. utayisan-dur tabun maqabod-un
 13. ündüsün-i nomlaqui-dur tabun obuy
 14. -ača duʔubaču. ʔadar dotur niyuča
 15. maqabod-i nomlaysan bolai.modun obuy
 16. gô kiged. ʔal obuy ji široi obuy
 17. gün. Temür obuy šang. Usun obuy
 18. yüi bolai. edeger-i inü qara jiruqai
 19. kemen aldarsiyisan ündüsün üyelke
- 26.a/
 1. bügüde-dür bui bolai. ene metü
 2. tuyurbiysan buyan-iyar endegürel
 3. ügei nom-luy-a uçaraju bür-ün
 4. eke boluysan qamuy amitan-i eši
 5. onul-un nom-dur jokiyaqu boltuyai

6. ilangyuy-a kijayar orun daki ilyal
 7. ügei mungqay amitan-i ilayusan
 8. degedü boyda bčuôpaba-yin ilangyuy-a
 9. šašin-dur oruyulqu boltuyai
 10. degedü üsüg-ün ilyal-un nomlaly-a
 11. oytaryui-yin mani. Yi doturu
 12. buruyu busu bariyčid-dur degedü
 13. ba yerü-yin sidete-ten-i degedü
 14. nom-un sakiyulsun öggün soyurq-a
 15. kemen boyda čôs-gyi 'ôd-zer
 16. ber jokiyaysan jirüken-ü tolta-yin
 17. tayilburi üsüg-ün endegürel-ün
 18. qarangyud-i arilyayči oytaryui
 19. -yin mani nertü egüni delekei dakin-a
- 26.b/
1. ejen. Nayiral-tu töb-ün jarliy
 2. -ača mongyol ulus bla-ma quwaray
 3. bodhii mör-ün yosuyar yabutuyai
 4. kemegsen kündü jarliy-i dayaju gyun
 5. wang blobzang rasi ekelen noyad
 6. tayiji nar öber-ün qosiyun-u
 7. da blam-a ekilen quwaray-ud-a boddi
 8. mör-ün suryal kelkeküi-dur urud
 9. -un guusi nom-un dalai kiged qarčın
 10. tayiji bayan sang ba qaračın
 11. tabunang magon [=mgon] puya saky-a edeger
 12. mongyol üsüg-ün nomlaly-a čôs
 13. kyi ôd-zer-ün jokiyaysan jirü
 14. -ken-ü tolta-yin tayilburi kiged
 15. mongyol-dur ügei doluyan teyin
 16. ilyal terigüten-i todurqay-a
 17. yaryabasu jokistai kemegsen yosu
 18. -yar sa sky-a bandida kiged
 19. 'pags-ba bla-ma-yin jokiyal kiged
- 27.a/
1. čôs-kyi 'ôd-zer-ün jarliy
 2. -dur ber šitüjü smôn lam rab
 3. -'byams-ba bsdan-kzan grags
 4. -ba ber nayirayuluysan-u bičigči
 5. inü nom-un duradqayči urad
 6. güüsi nom-un dalai kiged qarčın
 7. güüsi bzon-'grus rgy-a
 8. -cô qoyayula bolai.
 9. sa rba mamgha. La
 10. sayin buyan arbadtun
 11. delgerekü boltuyai
- 27.b/
1. suwastai qamuy-i ayiladuyči
 2. bunni-a sakar-a dalai-yin gegen-e

3. emü-ne sayin oyutu ilayyusan
4. -u sačin erden-i-yi sakisuyai
5. kemen aman abuysan tengri-yin [=tngri-yin]
6. ybaši-ka qangyai qayan nöbür
7. selte tengri-yin [=tngri-yin] orun-ača ene
8. orun-dur ögede bolun soyurq-a
9. yeke tengri [=tngri] či kiged kümün mal
10. tawar bükün-i arbadqayči
11. öljei-tü čayan nayur kemen
12. aldarsıysan-a orusiysan luus-un
13. erketü nöbür tegülder qariyatu
14. ayula tala youl-tur aysan
15. urud-un tengri [= tngri] delekei-yin ejed
16. -dür ilete beletün sedkil-iyer
17. qubilyaysan takil-un čiyulıan
18. nuyud ba ilangyuy-a ariyulaqui
19. -yin takil-i oytaryui-yin činegen

28.a/

1. -i düğürsen ergümü joquylaju
2. ba burin nöbür selte-sün. qayaçal
3. -un siltayan jedker büygüde-yi
4. amurliyulqui ba. Nasun buyan
5. kesig čoy učaral ed tawar
6. delgerigülküi kiged. yurban yırtınču
7. -yin qamuy amitan-I erke-dür
8. quriaqui ba. qourlayči dayisun
9. todqar bügüde-yi ečülgeküi
10. qamuy üyiles-I türbel ügei bütü
11. geküi nöbür qani bolun jokiy-a tusa
12. jiryalang yarqui-yinorun
13. ilyuyusan-u sačin [=šašin] erdeni delger
14. -jü [=delgerejü] šašin-I bariyčiboydasun
15. ölmei lingqu-a batudun šašin
16. -u öglige-yin ejed adq-a
17. küčün ed tawardelgeriged. Minü
18. sanaysan kerig [=kereg] bügüde bütükü
19. boltuyai

والتحسين في كل شيء من هذه الأشياء
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات

والتحسين في كل شيء من هذه الأشياء
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات

والتحسين في كل شيء من هذه الأشياء
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات
والتي هي من جملة ما ينبغي أن
يكون له من الفضائل والبركات

Handwritten text in a cursive script, likely a musical notation or a form of shorthand, arranged in approximately 15 horizontal lines. A small, illegible mark is visible in the left margin.

Handwritten text in a cursive script, likely a musical notation or a form of shorthand, arranged in approximately 15 horizontal lines.

Handwritten text in a cursive script, likely a musical notation or a form of shorthand, arranged in approximately 15 horizontal lines. A small, illegible mark is visible in the left margin.

[illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible][illegible]

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, arranged in a single column. The text is enclosed within a rectangular border. The script is dense and flowing, with many ligatures and diacritics. The paper appears aged and slightly discolored.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, arranged in a single column. The text is enclosed within a rectangular border. The script is dense and flowing, with many ligatures and diacritics. The paper appears aged and slightly discolored.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Arabic, arranged in a single column. The text is enclosed within a rectangular border. The script is dense and flowing, with many ligatures and diacritics. The paper appears aged and slightly discolored.

Handwritten text in a cursive script, likely Arabic or Persian, arranged in a single column. The text is dense and appears to be a continuous passage. The script is highly stylized, with many ligatures and flourishes. The paper is aged and shows signs of wear, including discoloration and some staining.

Handwritten text in a cursive script, likely Arabic or Persian, arranged in a single column. The text is dense and appears to be a continuous passage. The script is highly stylized, with many ligatures and flourishes. The paper is aged and shows signs of wear, including discoloration and some staining.

Handwritten text in a cursive script, likely Arabic or Persian, arranged in a single column. The text is dense and appears to be a continuous passage. The script is highly stylized, with many ligatures and flourishes. The paper is aged and shows signs of wear, including discoloration and some staining.